

Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune 2009

Miljø- og Teknikforvaltningen

Albertslund Kommune
Nordmarks Allé
2620 Albertslund

www.albertslund.dk
mtf@albertslund.dk

T 43 68 68 68
F 43 68 69 28

Forord

Kæmpe-Bjørneklo er et problem for den danske natur, da den spreder sig aggressivt, udkonkurrerer danske plantearter og på den måde forringer levevilkårene for hjemmehørende og naturligt forekommende plante- og dyrearter. Derudover kan dens saft medføre meget ubehagelige allergiske reaktioner.

I Albertslund Kommune findes Kæmpe-Bjørneklo spredt i hele Kommunen, men med de største forekomster i Store Vejleådal og langs jernbanen. Kommunen har i en årrække foretaget bekæmpelse på kommunale arealer ved blandt andet fåregræsning, slåning og uden anvendelse af pesticider. Registreringer viser, at forekomsten stort set er begrænset til disse steder, men at planten også dukker op spredt andre steder i Kommunen. Den hidtidige indsats mod Kæmpe-Bjørneklo har betydet, at de store tætte forekomster med planten bliver færre og mindre, men den er fortsat udbredt i hele kommunen.

For at styrke den nuværende indsats har Albertslund Kommune valgt at udarbejde

Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune 2009.

Planen definerer mål for bekæmpelsen, refererer lovgrundlaget for bekæmpelsen, bestemmer indsatsområdet som hele Kommunen og hvordan planen skal administreres i forhold til bekæmpelse på privatejede arealer, og beskriver plantens økologi, bekæmpelsestidspunkter og –metoder som en vejledning til borgere og grundejere.

Med indsatsplanen som grundlag for en målrettet og konsekvent bekæmpelse i hele Kommunen er det forhåbningen, at Kæmpe-Bjørneklo efter en årrække stort set er forsvundet fra Kommunen. Når målet er nået, vil det derefter kun være nødvendigt med en begrænset indsats hvert år for at holde planten nede i de områder, hvor den fortsat spirer frem.

På Kommunens hjemmeside www.albertslund.dk under Miljø og natur er det muligt at se et kort med den aktuelle viden om forekomster af Kæmpe-Bjørneklo. Oplysninger om Kæmpe-Bjørneklo, som ikke fremgår af kortet, kan meddeles Kommunen ved at kontakte Agenda Centret: 4362 2015, eller Materialegårdens callcenter: 4368 3205.

Den overordnede målsætning for indsatsplanen er, at Kæmpe-Bjørneklo kun forekommer spredt og i små, let bekæmpbare bestande i Albertslund Kommune.

[Tekst]

2.3 Valg af bekæmpelsesmetode

2.3.1 Bekæmpelse af enkeltstående planter og mindre forekomster

Når enkeltstående Kæmpe-Bjørneklo eller mindre forekomster skal bekæmpes, er rodstikning/opgravning den mest effektive metode.

2.3.2 Bekæmpelse af spredte, men store forekomster

Den bedste metode er uden tvivl afgræsning, hvis det er muligt. Kan det imidlertid ikke lade sig gøre, bør man overveje rodstikning/opgravning. Selv om metoderne er tidskrævende, er de meget effektive. Det kan virke som en uoverskuelig opgave at bekæmpe store forekomster, men man skal fokusere på primært at hindre frøsætning, sekundært at begrænse udbredelsesområdet. Derfor skal man ikke forsøge at tynde ud i hele forekomsten, men i stedet fjerne alle planter i ét område.

2.3.3 Bekæmpelse af tætte og store forekomster

Som i det ovenstående er afgræsning den meste optimale metode til bekæmpelse. Rodstikning/opgravning kan derimod ikke anbefales de første to år, hvor store og tætte forekomster bekæmpes. Det skyldes, at oprodningen i jorden kan medføre en stor opblomstring af Kæmpe-Bjørneklo fra frøene i jorden i de efterfølgende år. I stedet skal der i de første to år anvendes skærmkapning af blomstrende Kæmpe-Bjørneklo, så de dør. Når denne metode er anvendt i to år, og Kæmpe-Bjørneklo ikke har dannet spiringsdygtige frø, vil frøpuljen være meget lille, og derfor kan man det tredje år anvende rodstikning/opgravning uden, der sker en stor fremspiring af Kæmpe-Bjørneklo.

2.3.4 Bekæmpelse af pludseligt opdagede Kæmpe-Bjørneklo

Hvis man pludselig opdager nye Kæmpe-Bjørneklo med brune frø på skærmene, skal skærmene forsigtigt klippes af og derefter destrueres. Det er meget vigtigt, at der ikke spredes frø fra skærmene. Opdages Kæmpe-Bjørneklo på tidligere tidspunkter, kan planterne bekæmpes ved nogle af de andre foreslåede metoder, afhængig af planternes størrelse.

2.4 Sikkerhedsforanstaltninger ved bekæmpelse

For at undgå at blive påvirket af plantesaften fra Kæmpe-Bjørneklo ved bekæmpelse er det

nødvendigt med forskellige sikkerhedsforanstaltninger.

Det er ikke kun saften fra overskårne dele af Kæmpe-Bjørneklo, som kan medføre allergiske reaktioner, men også berøring af bladene. Både berøring med selv små planter kan medføre allergiske reaktioner. Ved bekæmpelse må der ikke anvendes buskrydder, da saften bliver spredt som fine dråber. Slagleklipper kan anvendes, hvis man sidder i et ordentligt førerhus, som sikrer, at man ikke udsættes for safttåger fra Kæmpe-Bjørneklo.

Ved bekæmpelse bør hele kroppen være dækket af vandafvisende tøj, og der bør anvendes lange handsker samt beskyttelsesbriller eller -visir. Efter brug af udstyret skal man være opmærksom på ikke at få saften på sig. Bomuldstøj og -handsker skal undgås, da de kan opsuge saften, så kroppen bliver udsat.

Når man bekæmper Kæmpe-Bjørneklo, anbefales det at medbringe sæbe og for eksempel en 5-liter dunk med vand til at vaske sig, hvis man får plantesaft på sig. Hvis der er et vandløb eller sø i nærheden, kan det dog også bruges til at skylle sig i. Efterfølgende bør man undgå at udsætte hudområdet for sollys i mindst 48 timer. Hvis man får plantesaft i øjnene, skal de skylles med vand og beskyttes med solbriller. Endvidere bør lægen kontaktes.

3 Litteratur

Skov- og Landskab, KU, Kæmpe-Bjørneklo – forebyggelse og bekæmpelse, <http://www.sl.life.ku.dk/Publikationer/Udgivelser/PopulaerPublikationer/KaempeBjoernekloda.aspx>

Skov- og Naturstyrelsen, 2001, *Sådan bekæmpes Kæmpe-Bjørneklo*. Pjece <http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Tidligere/2001/udenbrugafsproejtegifte.htm>

Forord	2
1. Krav om bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo	5
1.1 Indsatsområde og varighed	5
1.2 Målsætning	5
1.3 Tidsfrister for bekæmpelse	5
1.4 Bekæmpelsesstrategi – samarbejde med grundejere og borgere	6
1.5 Indberetning af Kæmpe-Bjørneklo	6
1.6 Tilsyn og påbud	6
1.7 Spørgsmål og hjælp	7
1.8 Lån af udstyr	7
2. Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune.....	7
2.1 Kommunens bekæmpelse.....	7
2.2 Kæmpe-Bjørneklo på grænsen mellem Albertslund Kommune og andre kommuner...7	7
Vejledning til grundejere	8
1. Kæmpe-Bjørneklos økologi.....	8
1.1 Kæmpe-Bjørneklo er problematisk	8
1.2 Blomstring og frøsætning	8
1.3 Identifikation af Kæmpe-Bjørneklo.....	8
1.4 Forvekslingsmuligheder.....	9
2. Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo – særlige forhold og metoder.....	9
2.1 Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo på specielle arealtyper	10
2.1.1 Beskyttet natur	10
2.1.2 Fredede områder	10
2.1.3 Arealer omfattet af MVJ-ordningen og braklagte arealer	10
2.2 Bekæmpelsesmetoder.....	10
2.2.1 Rodstikning og opgravning	11
2.2.2 Græsning.....	11
2.2.3 Skærmpapning	12
2.2.4 Kemisk bekæmpelse	12
2.2.5 Andre bekæmpelsesmetoder	13
2.3 Valg af bekæmpelsesmetode	14
2.3.1 Bekæmpelse af enkeltstående planter og mindre forekomster	14
2.3.2 Bekæmpelse af spredte, men store forekomster	14
2.3.3 Bekæmpelse af tætte og store forekomster	14
2.3.4 Bekæmpelse af pludseligt opdagede Kæmpe-Bjørneklo	14
2.4 Sikkerhedsforanstaltninger ved bekæmpelse	14
3 Litteratur.....	14

sen af Kæmpe-Bjørneklo. Endvidere lever kommunen siden 1996 op til aftalen med regeringen om ikke at anvende pesticider i driften af de kommunale arealer.

Som beskrevet i afsnit 2.1 er der særlige forhold på en lang række arealtyper, hvor der er begrænsninger af, hvad man må. I beskyttede naturområder, fredede områder, på brakarealer og på 2-meter bræmmer langs vandløb må der som udgangspunkt ikke foretages kemisk bekæmpelse. Kontakt derfor Kommunen, hvis kemisk bekæmpelse overvejes.

Kemisk bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo bør undgås. Albertslund Kommune skal kontaktes inden kemisk bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo iværksættes.

Den kemiske bekæmpelse bør ske, når Kæmpe-Bjørneklo har en maksimal højde på 50 cm. Dermed er arealet overskueligt, og der skal ikke sprøjtes i højden, hvor der er krav om åndedrætsværn. Derudover skal sprøjtningen foregå i stille vejr, i solskin og når temperaturen er over 10° C. Hvis planterne er blevet store, skal de slås ned med eksempelvis le eller maskine, og derefter kan de nye blade sprøjtes.

Generelt skal pesticider anvendes direkte på de enkelte planter og ikke i for eksempel bredsprøjtter. Dermed undgår man at skade de omkringstående planter, som bortskygger nye Kæmpe-Bjørneklo. Bredsprøjtning skaber også områder uden plantedække, som er perfekte spiresteder for nye Kæmpe-Bjørneklo. Derfor er det meget vigtigt, at kun den enkelte Kæmpe-Bjørneklo rammes af sprøjtemidlet.

Langs vandløb skal metoden være enten pensling eller sprøjtning, for at sikre at væsken rammer direkte på planten. Der kan anvendes sprøjtelanse eller weedwiper.

Starttidspunkt for bekæmpelse: Slutningen af marts/begyndelsen af april, når planterne maksimalt er 50 cm høje.
Genbesøg: I maj.

Det er kun tilladt at anvende midler, som indeholder Glyphosat, eksempelvis Roundup. Nærmere vandløb end 2 meter, er det kun lovligt at anvende specielle midler, eksempelvis Roundup Bio eller Glyfonova Plus.

De seneste år er salt nævnt som middel til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Udover at slå planter ihjel ændrer salt jordbundskemien med efterfølgende skadevirkninger også på den omgivende vegetation. Salt må derfor i denne forbindelse betragtes som uegnet, ligesom metoden er meget arbejdskrævende. Anvendelse af salt til bekæmpelse vil være ulovlig på en lang række arealtyper og frarådes i det hele taget.

2.2.5 Andre bekæmpelsesmetoder

Mekanisk - afslåning

Ofte bliver store forekomster af Kæmpe-Bjørneklo slået med maskiner. Metoden er dog ikke særlig effektiv og kræver mange slåninger. Anvendelse af grenknuser eller slagleklipper har dog givet gode resultater, sandsynligvis fordi planterne rives over, hvorved meget plantesaft flyder ud. Hvis planterne i en forekomst er blevet høje kan slåning anvendes som første del af bekæmpelsen, hvor man efterfølgende anvender en mere effektiv metode, eksempelvis rodstikning/opgravning eller afgræsning, når planterne kommer op igen.

Mekanisk – fræsning, jordkultivering

Fræsning eller anden form for jordbehandling kan anvendes som bekæmpelsesmetode. Ved metoden ødelægges planternes rødder. Ny planter vil dog efterfølgende spire frem, og derfor er det nødvendigt at gentage metoden flere gange i løbet af sommeren. Efter jordbehandlingen må der ikke sidde frø på traktor eller markredskab, da Kæmpe-Bjørneklo erved kan blive spredt til nye områder.

Som beskrevet i afsnit 2.1 er der særlige forhold på en lang række arealtyper, hvor der er begrænsninger af, hvad man må. I beskyttede naturområder, fredede områder, på brakarealer og på 2-meter bræmmer langs vandløb må der som udgangspunkt ikke foretages jordbehandling.

Termisk – varme og kulde

Ukrudtsbrændere anvendes hyppigst til at fjerne ukrudt. Ved bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo er det kun effektivt til kimplanter eller ganske små planter. Det er tidsspilde at anvende ukrudtsbrændere på større planter. På det seneste er flydende kvælstof blevet nævnt til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo ved at sprøjte det ind i plantens vækstpunkt. Man skal være opmærksom på, at ovenstående to metoder er meget energikrævende og derfor bidrager til udledning af CO₂.

kreaturer, mens heste ikke er særligt anvendelige. Det er vigtigt at begynde afgræsningen tidligt i plantens vækstsæson for at udpine den mest muligt og for at hindre den i at sætte frø. Hvis der først udsættes får, når Kæmpe-Bjørneklo er blevet stor, kan de ikke hindre blomstring og frøsætning, og derfor skal bestande slås. Derefter kan fårene æde de nye blade, der skyder frem. Det er nødvendigt med et højt græsningstryk, for at indsatsen virker. På grund af frøspredning skal det undersøges, om der vokser Kæmpe-Bjørneklo uden for afgræssede arealer.

Fotograf: Eigil Plöger

Starttidspunkt for bekæmpelse: Marts-april, mens planterne er små.

Genbesøg: Græsningen foretages kontinuerligt.

Dyr kan også få allergiske reaktioner på huden fra kontakt med Kæmpe-Bjørneklo. Det er især nøgen og upigmenteret hud, som er udsat. For at modvirke dette kan man vælge får med pigment på hovedet, eksempelvis sorthovedet får. Hvis det viser sig, at nogle dyr får allergiske reaktioner, bør de i en periode ikke have adgang til Kæmpe-Bjørneklo.

Får er gode til afgræsning af Kæmpe-Bjørneklo.

2.2.3 Skærmpkning

Formålet med skærmpkning er at fjerne de blomstrende skærme, så Kæmpe-Bjørneklo dør, fordi den har brugt energiresourcerne til blomstringen. Det kræver, at kapningen foretages på det helt rette tidspunkt ellers dannes en masse mindre skærme, som skal bekæmpes.

Starttidspunkt for bekæmpelse: Juni/juli, når skærmene har smidt blomsterne.

Genbesøg: 3 og 6 uger efter første bekæmpelse.

Bekæmpelsen sker, når de blomstrende skærme sætter frø, det vil sige, når blomsterne er faldet af. Først overskæres den blomstrende plante under grundbladene, så der ikke kommer energi til roden, hvorefter skærmene afkappes, så der sidder så lidt stængel tilbage som muligt, det kan eksempelvis gøres med et ørnenæb. På den måde mindskes næringsstofførslen til skærmene, og frøene modnes ikke. De afkappede skærme kan efterlades på jorden, selv om frøene er grønne. Hvis frøene er brune ved afkapningen, er den foretaget for sent, og de kan modnes på jorden. Hvis det er tilfældet, skal skærmene indsamles og destrueres. De må ikke komposteres eller afleveres som grønt eller haveaffald. I mindre bestande anbefales som hovedregel, at afkappede blomsterstande indsamles og destrueres.

Hvis forekomsten af Kæmpe-Bjørneklo er stor, så skal kun de blomstrende planter bekæmpes. Ikke-blomstrende planter skal foreløbigt bevares, da de vil bortskygge ny planter. Disse planter skal dog i de følgende år kæmpes. Enten fordi de blomstrer, eller som led i en total fjernelse af hele forekomsten.

Hvis skærmpkning foretages på det rigtige tidspunkt dør planten.

Metoden er effektiv men tidskrævende. Det er nødvendigt at besøge området flere gange, da planterne blomstrer på forskellige tidspunkter og fordi, der kan dannes nye skærme på de afkappede stængler.

2.2.4 Kemisk bekæmpelse

Albertslund Kommune anbefaler kraftigt grundejerne at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo forebyggende.

Albertslund Kommune anvender ikke kemisk bekæmpelse og anbefaler derfor, at private og offentlige grundejere i Albertslund Kommune heller ikke anvender pesticider ved bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo.

Albertslund Kommune er medlem af Green Cities Kommunerne, som er en sammenslutning af kommuner, der vil være frontkæmpere for et bedre miljø og et mere bæredygtigt lokalsamfund. Det betyder blandt andet, at Kommunen ikke benytter pesticider i bekæmpel-

1. Krav om bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo

Kæmpe-Bjørneklo er blevet et så stort problem i den danske natur, at Plantedirektoratet har udarbejdet *Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (BEK nr. 17 af 13/01/2006)*.

På baggrund af bekendtgørelsen og når forslag til *Indsatsplan for Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune 2009* er vedtaget og offentliggjort, er private og offentlige grundejere forpligtet til at foretage en effektiv bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo.

Med hele Kommunen som indsatsområde og pligten til at bekæmpe er der mulighed for at foretage en fælles og koordineret indsats.

Målet med indsatsplanen er, at stoppe spredningen af Kæmpe-Bjørneklo i Kommunen og indenfor 9 år have reduceret eller helt udryddet forekomsten af planten som led i en beskyttelse af hjemmehørende plante- og dyrearter.

Udbredelseskort marts 2009 (bilag 2) viser det aktuelle kendskab til forekomst af Kæmpe-Bjørneklo. Kortet kan også ses på Kommunens hjemmeside.

1.1 Indsatsområde og varighed

Indsatsområde

Hele Albertslund Kommune er indsatsområde, hvor planens tidsfrister anvendes med henblik på at der så vidt muligt sikres en systematisk og koordineret bekæmpelse.

Varighed

Indsatsplanen er gældende når den vedtagne plan er offentliggjort og indtil Kommunalbestyrelsen beslutter andet. Planen forventes revideret efter fire års bekæmpelse, det vil sige efter vækstsæsonen 2012.

1.2 Målsætning

Den overordnede målsætning for indsatsplanen er, at stoppe spredningen af Kæmpe-Bjørneklo, og at planten, når målet er nået, i Albertslund Kommune kun forekommer spredt og i så små bestande, at den ikke udgør en trussel for hjemmehørende plante- og dyrearter.

Mål:

- Efter 2016 er forekomster, som var kendte i 2009 udryddet, og det er kun nødvendigt med overvågning og bekæmpelse af nye forekomster.

Delmål:

- Fra 2009 sætter ingen planter fra kendte forekomster spiringsdygtige frø.
- Fra 2010 bekæmpes alle kendte forekomster på kommunale og private arealer.
- Fra 2011 skal alle forekomster under 200 planter være udryddet.
- Fra 2011 skal antallet af planter i forekomster med mere end 200 planter reduceres hvert år.
- I 2015 skal der være sket en reduktion på 90 % af Kæmpe-Bjørneklos udbredelsesareal målt i forhold til 2009.

Både mindre forekomster (under 200 planter) og store forekomster (over 200 planter) skal bekæmpes, så de forsvinder og er udryddet inden ni år fra første bekæmpelsesår.

I store forekomster kan indsatsen være meget ressourcekrævende, derfor er kravet til bekæmpelse lempet i forhold til mindre forekomster. For mindre forekomster må der efter to års bekæmpelse ved udgangen af oktober måned ikke være levende planter tilstede, og i store forekomster skal antallet af planter være mindsket.

Selv om indsatsplanens mål og delmål opfyldes gennem en systematisk og koordineret bekæmpelse, vil Kæmpe-Bjørneklo stadig kunne forekomme i Albertslund Kommune. Dels kan frø fra Kæmpe-Bjørneklo være spiringsdygtige i op til 10-15 år, og nye planter vil kunne spire frem, dels er det usandsynligt, at der ikke vil ske spredning andre steder fra.

1.3 Tidsfrister for bekæmpelse

For at sikre en effektiv bekæmpelse har Albertslund Kommune opstillet følgende tidsfrister for bekæmpelse:

- Første gang: Inden 27. april
- Anden gang: Inden 1. juni
- Tredje gang: Inden 15. juli
- Fjerde gang: Inden 31. august

Vækstsæsonens begyndelse varierer selvfølgelig fra år til år, men inden 27. april kan man de allerfleste år regne med, at planterne er begyndt at vokse og kan bekæmpes første gang. I Vejledning til grundejere er angivet tidspunkter for bekæmpelse alt efter hvilken bekæmpelsesform, der vælges.

Efter hver bekæmpelse bør bekæmpede forekomster tilses hver 3-4 uge for at tage stilling til det rigtige tidspunkt for næste bekæmpelse.

Det kan være nødvendigt at tilse bekæmpede forekomster efter 31. august, da bekæmpede planter også sent på sommeren kan danne blomsterstande, der skal fjernes inden frøsætning.

Det er grundejerens ansvar, at Kæmpe-Bjørneklo på intet tidspunkt spreder frø.

Fotograf: Andreas Lund Povlsen

Efter offentliggørelsen af den vedtagne indsatsplan må der i fremtiden ikke være frøspredning fra Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune.

1.4 Bekæmpelsesstrategi – samarbejde med grundejere og borgere

Albertslund Kommune foretrækker frivillighedens vej og ønsker derfor som udgangspunkt en dialog med grundejerne om bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo på privat ejendom.

Kommunen har i en årrække bekæmpet Kæmpe-Bjørneklo på kommunale arealer og har således stor erfaring med bekæmpelse. Denne erfaring er det Kommunens hensigt at stille til grundejernes rådighed i form af rådgivning om bekæmpelse. Samtidig lægger indsatsplanen op til, at det bliver muligt for alle via Kommunens hjemmeside at oplyse om forekomster af planter og at følge bekæmpelsen.

De største forekomster af Kæmpe-Bjørneklo findes på Kommunens arealer, og her fortsætter bekæmpelsen selvfølgelig. Skal målene nås, er det dog vigtigt med en koordineret indsats alle steder, hvor planterne forekommer, og Kommunen lægger derfor op til, at der er tale om et fælles projekt.

Med ønsket om dialog og frivillighed vælger Kommunen derfor i 2009 ikke at anvende de muligheder, bekendtgørelsen giver for at give påbud, foretage politianmeldelse og i sidste ende foretage bekæmpelse på privat ejendom for grundejerens regning.

Inden bekæmpelse sættes i gang skal Kommunen kontaktes, således at det sikres, at der ikke vælges uhensigtsmæssige metoder eller metoder, som eventuelt kræver dispensation i forhold til anden lovgivning.

1.5 Indberetning af Kæmpe-Bjørneklo

Hvis du finder Kæmpe-Bjørneklo, og forekomsten ikke kan ses på kortet på Kommunens hjemmeside www.albertslund.dk, så må du meget gerne kontakte Kommunen. Du kan sende oplysningerne til MTF@albertslund.dk, kontakte Agenda Centret: 4362 2015 eller Materialegårdsens callcenter: 4366 0470.

1.6 Tilsyn og påbud

Samtidig med at kendte forekomster på Kommunens arealer tilses, vil Kommunen hvert år tilse, at private og offentlige grundejere foretager en effektiv bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo, og at tidsfristerne for bekæmpelsen overholdes som beskrevet i indsatsplanen.

Hvis det ved tilsyn konstateres, at det ikke sker, vil der fra foråret 2010 blive udstedt påbud om bekæmpelse. Påbuddet varsles ikke, idet indsatsplanens tidsfrister anses for indirekte varsel om påbud. Hvis et påbud ikke er efterlevet efter 14 dage, kan Kommunen vælge at foretage bekæmpelse for grundejerens regning eller at foretage politianmeldelse med indstilling om, at den manglende efterlevelse af påbuddet skal straffes med en bøde. Hvis der foretages politianmeldelse, orienteres grundejeren om, at sagen er overdraget til politiet.

Som grundejer er der mulighed for at klage til Plantedirektoratet over et påbud inden 4 uger efter det er udstedt. Klagen sendes til Albertslund Kommune, som videresender den til Direktoratet.

pesticider, hvor bekæmpelsen bør ske i solskinsvejr, fordi effekten er størst på dette tidspunkt.

2.2.1 Rodstikning og opgravning

Rodstikning og opgravning er meget effektive metoder til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo men også tidskrævende. Det er de eneste giftfrie metoder, hvor planten slås ihjel øjeblikkeligt uden benyttelse af gift. Ved andre giftfrie metoder er det nødvendigt med gentagelse for at slå planten ihjel.

Starttidspunkt for bekæmpelse: Slutningen af marts/begyndelsen af april, når planterne maksimalt er 50 cm høje.

Genbesøg: 3-4 uger efter første bekæmpelse.

For at metoderne er effektive, kræver det, at man får hele eller så meget af vækstpunktet op af jorden som muligt. Jo større planterne er, jo længere sidder vækstpunktet nede i jorden. Små planter med en højde på maksimal 50 cm kan nøjes med at blive rodstukket med en skarpsleben spade 10-15 cm under jorden. Derefter hives planten op. Ved metoden skæres planten over under vækstpunktet. På større planter er rodstikning ikke en effektiv metode, og det vil kun svare til en slåning af planten. Her er det nødvendigt at grave hele den roformede rod op.

Fotograf: Eigil Plöger

De rodstukne/opgravede planter efterlades på jorden, så deres skygning kan hindre fremvækst af nye planter. Det er dog nødvendigt at være opmærksom på, at roden kan danne nye rødder. Derfor skal den altid hugges itu.

Bekæmpelse af små planter er lettest. Derfor er det bedst, hvis bekæmpelsen begynder i

det tidlige forår, inden planterne bliver for store. Desuden mindskes risikoen for at blive ramt af plantesaft, når de er små.

Efter rodstikning/opgravning skal lokaliteten genbesøges 3-4 uger efter første bekæmpelse for at bekæmpe eventuelle tilbageværende planter.

Rodstikning og opgravning er især anvendelige til enkeltstående planter og mindre forekomster. Derudover er metoderne velegnede i områder, som er vanskeligt tilgængelige eksempelvis på stejle vandløbsbredder, og hvis Kæmpe-Bjørneklo står mellem træer og buske.

Rodstikning og opgravning er meget effektive bekæmpelsesmetoder men tidskrævende.

Til rodstikning og opgravning anbefales det, at anvende en skarpsleben spade med et stærkt skæfte. Hvis man medbringer en fil, kan spaden holdes skarp.

Fotograf: Eigil Plöger

Til rodstikning og opgravning anbefales det, at anvende en skarpsleben spade med et stærkt skæfte. Hvis man medbringer en fil, kan spaden holdes skarp.

For små og mellemstore planter kan der normalt rodstikkes 100-300 stk./time. Ved opgravning af store planter, der vil kunne blomstre samme år, kan maksimalt 50 planter bekæmpes pr. time.

2.2.2 Græsning

De fleste fåreracer er effektive til at æde Kæmpe-Bjørneklo. Der kan også anvendes

2.1 Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo på specielle arealtyper

Kontakt altid Kommunen inden bekæmpelse påbegyndes, så Kommunen kan vurdere, om der er særlige forhold eller restriktioner, der skal tages hensyn til.

2.1.1 Beskyttet natur

De fleste enge, moser, heder, overdrev og søer er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Derudover er mange vandløb også beskyttet. På Kommunens hjemmeside kan man i rapporten: "Natur i Albertslund Kommune 2007 – enge, moser og overdrev omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3" se, hvilke områder, der er beskyttet. På <http://kort.arealinfor.dk/> kan man se, hvilke arealer der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Man skal dog være opmærksom på, at registreringen generelt er vejledende, og der kan derfor forekomme områder, som er beskyttet uden, at de fremgår af kortet.

På beskyttede områder er der forbud mod aktiviteter, som ændrer tilstanden af disse områder, eksempelvis sprøjtning og jordfræsning. Hvis der skal foregå bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo på arealer, som er beskyttet, kan det derfor kræve en dispensation, der gives af Kommunen.

Kommunen skal kontaktes, hvis man ønsker at foretage bekæmpelse på beskyttede arealer, da det kan kræve en dispensation i henhold til Naturbeskyttelsesloven.

2.1.2 Fredede områder

I Albertslund Kommune er to områder langs Store Vejle Å fredet. Det drejer sig om en fredning fra Porsemosen i nord til Roskildevej i syd. Den anden fredning udgøres af et område syd for jernbanen og ned til motorvejs-sammenfletningen.

Oversigtskort over de fredede områder vil komme til at være tilgængelige fra kommunens hjemmeside. Indtil da kan Miljø- og Teknikforvaltningen kontaktes.

Kommunen skal kontaktes, inden der foretages bekæmpelse, da det kan kræve dispensation fra fredningskendelsen for områderne. Dispensation gives af Fredningsnævnet.

2.1.3 Arealer omfattet af MVJ-ordningen og braklagte arealer

Der er forskellige krav til arealer, der er omfattet af MVJ-ordningen (MVJ: MiljøVenligt Jordbrug) og braklagte arealer, eksempelvis til slåning, sprøjtning og jordbearbejdning.

For de fleste typer af MVJ-arealer er sprøjtning forbudt.

Kommunen skal kontaktes, inden der foretages bekæmpelse på sådanne arealer, ligesom Direktoratet for FødevareErhverv bør kontaktes.

2.2 Bekæmpelsesmetoder

Der findes forskellige metoder til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Valget af metode afhænger blandt andet af bestandsstørrelse, tæthed af planter og på hvilket tidspunkt, bekæmpelsen finder sted. Ofte er det nødvendigt at kombinere bekæmpelsesmetoderne. Kravet til indsatsen er størst de første år, men mindskes derefter betragteligt.

For at sikre at der bliver foretaget en effektiv bekæmpelse har Albertslund Kommune opstillet følgende tidsfrister for bekæmpelse afhængig af den valgte bekæmpelsesmetode.

- Første gang: Inden 27. april
 - Anden gang: Inden 1. juni
 - Tredje gang: Inden 15. juli
 - Fjerde gang: Inden 31. august
- Ved skærmpkning, hvor det afgørende er, at frøene ikke modnes, skal der være iværksat en effektiv bekæmpelse senest den 1. juli.

Der anvendes forskellige metoder til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Det vurderes dog, at følgende metoder er mest effektive:

- Rodstikning og opgravning
- Græsning
- Skærmpkning
- Kemisk bekæmpelse
- Anden bekæmpelse (mekanisk, termisk – kulde og varme)

Fristerne er for, hvornår bekæmpelse skal være igangsat. Tidspunkter, hvor bekæmpelse erfaringsmæssigt og med fordel kan påbegyndes er nævnt ved de enkelte metoder.

Uanset valg af bekæmpelsesmetode skal en lokalitet med Kæmpe-Bjørneklo besøges mindst 2 gange i vækstperioden for at undersøge, om planter skal bekæmpes.

Ved bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo er der risiko for at blive ramt af plantesaft. Hvis man er overfølsom, er påvirkningen størst i solskinsvejr. Derfor bør bekæmpelsen ske, når det er overskyet/regnvejr. Det gælder dog ikke for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo med

Som myndighed er det Kommunens pligt at føre tilsyn og kontrollere, at indsatsplanen følges på alle arealer i Kommunen.

1.7 Spørgsmål og hjælp

Albertslund Kommune er behjælpelig med råd og vejledning i bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo, men kan ikke påtage sig at fjerne den.

1.8 Lån af udstyr

Hvis en grundejerforening eller en privat grundejer, som har større eller blot mindre forekomster af Kæmpe-Bjørneklo på sin ejendom, er det muligt i eksempelvis en weekend at låne en "bekæmpelsespakke" af Kommunen. Efterfølgende er det muligt at få afhentet affaldssække med Kæmpe-Bjørneklo.

Udstyret kan lånes ved at kontakte Agenda Centret, Kanalens Kvarter 32, tlf.: 4362 2015, eller Materialegården, Gadagervej 23, tlf.: 4366 0470.

2. Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune

Kæmpe-Bjørneklo forekommer overvejende og i store, sammenhængende bestande i de mere eller mindre fugtige områder i Store Vejleådal, langs jernbanen men også spredt i Kommunen i større eller mindre bestande. En registrering fra marts 2009 viser tillige forekomster i erhvervsområder og enkelte steder i boligområder (Bilag 2 – Udbredelse marts 2009). Kommunens registrering omfatter ikke Skov- og Naturstyrelsens arealer i Vestskoven, idet Skov- og Naturstyrelsen har sin egen registrering.

2.1 Kommunens bekæmpelse

Som del af den almindelige drift og vedligeholdelse af Kommunens naturområder, parker og grønne områder og vandløbsvedligeholdelse foretager Albertslund Kommune bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo.

Kommunens bekæmpelse er pesticidfri, og kommunen opfordrer grundejerne til at gøre det samme.

Størstedelen af Kommunens arealer i Store Vejleådal er landbrugsarealer under økologisk kontrol og drives økologisk. Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo sker overvejende ved græsning med får, kvæg og i nogen grad tillige ved afslåning. Får og kvæg har en forkær-

lighed for planten, og arealer, der kan afgræsses, øges hele tiden ved opsætning af nye folde. Foråret 2009 opsættes således folde og passage over Store Vejleå, som muliggør, at der kan sættes får ud til bekæmpelse på begge sider.

Kommunens Materialegård foretager dels maskinel bekæmpelse af større forekomster og manuel bekæmpelse ved rodstikning samt afskæring og indsamling af skærme af mindre bestande.

Endelig gør Agenda Center Albertslund og Kulturøkologisk Forening en stor indsats ved blandt andet at bekæmpe på steder, der er vanskeligt tilgængelige for maskiner.

2.2 Kæmpe-Bjørneklo på grænsen mellem Albertslund Kommune og andre kommuner

For effektivt at kunne bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune, er det nødvendigt, at der også foretages bekæmpelse på arealer, som støder op til Kommunen.

Særligt vigtig i den forbindelse er Høje-Taastrup Kommune, hvor Store Vejle Å på en lang strækning er kommunegrænse, med mere eller mindre fugtige områder og forekomst af Kæmpe-Bjørneklo på begge sider. Derfor er der allerede i dag et tæt samarbejde om bekæmpelse også på tværs af åen.

Af hensyn til bekæmpelse i Store Vejleådal er det vigtigt, at der foretages bekæmpelse og ikke sker frøspredning fra Egedal og Ballerup kommuner længere oppe ad åen.

Af hensyn til bekæmpelse i Vallensbæk og Ishøj kommuner længere nede ad åen er det vigtigt, at der ikke sker frøspredning fra Albertslund Kommune.

Udover Kæmpe-Bjørneklo ved grænsen til Høje-Taastrup Kommune er der konstateret enkelte forekomster på eller ved grænsen til Vallensbæk, Glostrup og Brøndby kommuner. Af disse kommuner har Høje-Taastrup og Glostrup indsatsplaner med tidshorizont for målopfyldelse i 2014 og 2016, mens Ishøj har en tidshorizont i 2015. Med henblik på en koordineret indsats med nabokommunerne på Vestegnen er det hensigten at gøre samarbejdet med nabokommunerne – og hermed også Egedal og Ballerup kommuner - tættere.

Vejledning til grundejere

1. Kæmpe-Bjørneklos økologi

1.1 Kæmpe-Bjørneklo er problematisk

I Danmark findes der naturligt to arter af Bjørneklo: Almindelig Bjørneklo og Grønblomstret Bjørneklo, der ikke skal bekæmpes. Den ikke-hjemmehørende art Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) blev i begyndelsen af det 19. århundrede indført fra det vestlige Kaukasus til Danmark som prydblant. Efterfølgende har planten spredt sig, fordi den ikke har nogen naturlige fjender i Danmark, og der er i stigende grad kommet fokus på de problemer, den medfører. Planten betegnes som en invasiv art, da den ikke er hjemmehørende i Danmark, og fordi den udkonkurrerer hjemmehørende planter. Det skyldes blandt andet, at Kæmpe-Bjørneklo spirer tidligere om foråret end mange andre planter, at den har meget kraftig vækst, og at de store blade bortskygger andre planter.

Kæmpe-Bjørneklo er invasiv og udkonkurrerer hjemmehørende plantearter i Danmark.

Plantens saft medfører allergiske reaktioner hos nogle mennesker, når det berørte hudområde udsættes for solens ultraviolette lys. Selv om solen ikke skinner, bør man under alle omstændigheder undgå kontakt med plantesaften. Allergiske reaktioner ses ved rødme, hævelse af huden og væskeansamlinger. Det er dog forskelligt, hvor kraftigt folk reagerer. Selv efter flere år kan et tidligere udsat område være følsomt overfor sollys. Derimod er det kun de færreste dyr, som får allergiske reaktioner.

Kæmpe-Bjørneklo kan vokse mange forskellige steder, men primært i fugtige områder, eksempelvis langs vandløb, hvor frøene kan spredes med vandet. Da frøene er store og lette, spredes de også med vinden. Endvidere kan menneskelige aktiviteter sprede frøene, eksempelvis ved transport af jord eller ved kørsel langs vandløb i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse.

1.2 Blomstring og frøsætning

Kæmpe-Bjørneklo blomstrer normalt efter 2-4 år, men hvis vækstbetingelserne er dårlige, kan der gå længere tid. Blomstringen sker som oftest i juni-august, men kan forekomme allerede i maj eller i oktober-november, hvis

de oprindelige blomsterstande er gået tabt, for eksempel ved bekæmpelse.

Blomsterne sidder i en relativt flad skærm og er som oftest hvide eller hvidgule. Frøene dannes fra juli, og hver enkelt plante producerer enorme mængder af frø. Gennemsnitligt bliver der produceret 20.000 frø, men op til 100.000 kan forekomme. Derfor er det vigtigt at bekæmpe planten, inden frøene modnes og spredes. Efter blomstringen dør planten normalt.

Fotograf: Andreas Lund Povlsen

95 % af frøene ligger i de øverste 5 cm af jorden. Når foråret kommer, er det langt fra alle frø, som har overlevet. Der vil dog ofte være mere end 2.000 frø/m². De fleste frø i frøpuljen spirer om foråret. I de følgende år bliver der færre og færre levedygtige frø, men de kan overleve i jorden i 10-15 år. Det betyder, at man efter bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo i et område er nødt til at besøge det i de efterfølgende år for at undersøge, om nye planter spirer frem. Kæmpe-Bjørneklo etablerer sig primært, hvis jorden er helt eller delvist uden anden plantevækst. Derimod har Kæmpe-Bjørneklo vanskeligt ved at etablere sig i et område med tæt græstæppe.

1.3 Identifikation af Kæmpe-Bjørneklo

Kæmpe-Bjørneklo er en stor plante, der kan blive op til 4 m høj. Stænglen er groft furet, rødpletet, med spredte stive hår og har en diameter på 5-10 cm. På udvoksede eksemplarer kan bladene blive op til 1,5 m høje og 1 meter brede. De er dybt indskåret og har groft savtakkede kanter. Nye planter af Kæmpe-Bjørneklo kan være vanskelige at bestemme, men de er som oftest uden hår, butakkede, glatte eller svagt skinnende og lug-

ter af bjørneklo, dvs. sødligt og let kvalmt. Man skal dog ikke nulre små blade uden arbejdshandsker, da de også kan medføre allergiske reaktioner.

Fotograf: Anne Lind

1.4 Forvekslingsmuligheder

Når Kæmpe-Bjørneklo er fuldt udvokset, kan den vanskeligt forveksles med andre planter, men små eksemplarer, der ikke blomstrer, kan især forveksles med nedenstående arter.

Strand-Kvan bliver 1-2 m høj. Stænglen er furet, men kun sjældent rødlig. Derimod er det nederste af grundbladene røde. Den har modsat Kæmpe-Bjørneklo grønne blomster, som sidder i en kugleformet skærm.

Skov-Angelik er modsat Kæmpe-Bjørneklo næsten uden hår på stænglen, men til gengæld har den en karakteristisk rød farve. Derudover er stænglen rund og ikke furet.

Pastinak har gule blomster og kan lige som Kæmpe-Bjørneklo medføre allergiske reaktioner. Stænglen er kantet og oftest glat.

Almindelig- og Grønblomstret Bjørneklo ligner hinanden meget og kan adskilles fra Kæmpe-Bjørneklo, da stænglen er tæthåret og ikke rødpletet for neden. Planterne er endvidere generelt mindre (maksimalt 1½ meter høje) og har mindre, mørkegrønne blade, der er enkelt snitdelte med groft tandede blad-afsnit.

2. Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo – særlige forhold og metoder

Den gode bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo foretages *effektivt* og *vedholdende*, så fore-

komsterne mindskes. Efter vedtagelsen af denne indsatsplan skal det effektivt sikres, at der i fremtiden ikke sker frøspredning fra Kæmpe-Bjørneklo i Albertslund Kommune. Derudover er det vigtigt flere gange såvel i plantens vækstsæson som gennem flere år at besøge en bestand for at bekæmpe den. Blot en enkelt plantes frøspredning kan forsinke udryddelsen fra et område i flere år.

Hvis bekæmpelsen ikke er systematisk og vedholdende, vil den kun blive mere besværlig og tage længere tid.

Når der foretages bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo, bør nærliggende områder også besøges for at fastslå, om planten har spredt sig hertil.

Da vandløb fungerer som effektive spredningsveje for Kæmpe-Bjørneklo, skal bekæmpelsen begynde opstrøms og foretages nedstrøms. Det kan ikke forventes, at der også sker bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo i områder, som ligger opstrøms kommunen. Derfor skal det hvert år inden blomstringsperioden undersøges, om nye forekomster af Kæmpe-Bjørneklo skal bekæmpes langs vandløbene.

Fotograf: Andreas Lund Povlsen

Hvis man ønsker at foretage bekæmpelse på et område, man ikke selv ejer, kræver det en tilladelse fra ejeren. Under alle omstændigheder skal Kommunen kontaktes, for at alle forekomster kan blive registreret.